

25.08.2014

Valtiovarainministeriö

valtiovarainministerio@vm.fi

Viite Valtionvarainministeriön lausuntopyyntö 8.5.2014/ VM065:00/2012/

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston lausunto kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta lausuntoa kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto lausuu seuraavaa:

Esityksestä yleisesti

Aluehallintovirasto pitää tärkeänä, että kuntien elinvoimaisuus, myös haja-asutusalueilla, säilyy edelleen hyvänä. Kuntalain selkeyttäminen on hyvä tavoite, jolloin sen rooli kuntia ohjaavana yleislakina vahvistuu ja vähentää tarvetta säätää asioista erikseen erityislainsäädännössä. Aluehallintovirasto pitää hyvänä asiana vanhus- ja nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä, kuin myös alueellisten toimielinten merkitystä.

Kunnan tehtävät ovat lainsäädäntöön perustuvia. Kuntien lakisääteiset tehtävät ovat vuosien saatossa lisääntyneet, aluehallintovirastot ja kunnat ovat kosketuksissa toisiinsa ja tekevät yhteistyötä usean eri tehtävän kohdalla, esimerkiksi valtionosuuksien myöntäminen tai talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen. Kuntien talous on tiukentunut ja kunnissa on jouduttu toimiin lisääntyvien kustannusten hillitsemiseksi ja säästöjen aikaansaamiseksi. Tiukka taloustilanne on aiheuttanut osaltaan aluehallintovirastojen toteuttamalle valvonnalle kysyntää ja aluehallintoviraston näkemyksen mukaan suoralle valvonnalle on tarvetta jatkossakin.

Aluehallintoviraston roolina on edistää tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto vastaanotti vuonna 2013 sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyviä kanteluja yhteensä 261 ja opetustoimeen liittyviä kanteluja 26 kappaletta ja tämän lisäksi Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle tuli ratkaistavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta-asioita 183 kappaletta.

Valvontaroolin ohella aluehallintovirastot tekevät kuntien kanssa tiivistä yhteistyötä, jolloin sen rooli on kuntiin nähden ohjaava ja neuvoa-antava. Eli lähestymiskulma on palvelujen kehittämisessä. Tämä rooli tulee varmasti lisääntymään SOTE-uudistuksen myötä.

Yksityiskohtaiset kommentit

Lakiluonnoksen 2 luvun Kunnan tehtävät ja järjestämisvastuu 8 § ja 9 § ovat tarpeellisia tarkennuksia nykyiseen kuntalakiin. 9 §:n 2 momentin kohta, jossa todetaan, että julkisen hallintotehtävän kunta voi kuitenkin antaa muulle kuin viranomaiselle vain, jos siitä erikseen säädetään, on erityisen tärkeä ja julkisen vallan käyttöä täsmentävä lisäys kuntalakiin. Tällä hetkellä on muodostunut tilanteita, joissa mm. sosiaalihuollon tehtäviä, joissa käytetään julkista valtaa, on kunnan toimesta joissakin tilanteissa pyritty hankkimaan yksityiseltä palveluntuottajalta.

Lakiluonnoksen 3 luvun Kuntien seuranta ja laillisuusvalvontaa koskevassa 10 §:n 2 momentissa on todettu, että aluehallintovirasto voi kantelun johdosta tutkia, onko kunta toiminut voimassa olevien lakien mukaan. Sisällöllisesti teksti on sama kuin nykyisen kuntalain 8 §:ssä. Todettakoon, että kyseinen lain kohta on nykyisessä laissa varsin selkeä ja sen säilyttäminen entisensä sisältöisenä on perusteltua.

Lakiluonnoksen 5 luvun Kunnan asukkaiden osallistumisoikeutta koskevien pykälät 26 § nuorisovaltuusto, 27 § vanhusneuvosto ja 28 § vammaisneuvosto koskevat lainkohdat ovat hyviä ja tarpeellisia lisäyksiä nykyiseen kuntalakiin. Erityisesti vanhusneuvostosta säättäminen kuntalaissa, ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista voimaan 1.7.2013 voimaan tulleen lain (ns. vanhuspalvelulaki) lisäksi, vahvistaa omalta osaltaan vanhusneuvoston asemaa ja sitä kautta myös kunnan asukkaiden, erityisesti ikääntyneen väestön, vaikutusmahdollisuuksia.

Lakiluonnoksen 11 luvun Henkilöstö 88 §:n 2 momentissa todetaan, että tehtävää, jossa käytetään julkista valtaa, hoidetaan virkasuhteessa, on tärkeä oikeusturvaan liittyvä pykälä ja noudattelee nykyisen kuntalain 6 luvun 44 §:ää.

Lakiluonnoksen 16 luvun Oikaisuvaatimus ja kunnallisvalitus 135 §:n 2 momentissa todetaan, että oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä. Tämä muutos on hyvä ja tarpeellinen parannus verrattuna aiempaan oikaisuvaatimusta koskevaan lainkohtaan, jossa todetaan, että oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä. Aluehallintoviraston tietoon on valvontatehtävien yhteydessä tullut, että oikaisuvaatimusten (mm. sosiaalihuollon asiat) käsittelyssä on ilmennyt viiveitä.

Kunnan varautumisvelvollisuudesta poikkeusoloihin säädetään valmiuslaissa. Varautumisvelvollisuudesta olisi lisäksi hyvä säätää jollain tasolla myös kuntalaissa aivan samaan tapaan kuin pelastuslaissa on pelastustoimelle säädetty varautumisvelvollisuus.

Lakiluonnoksen 2 luvun alle joko omana pykälänä tai lisämomentiksi 9 §:n alle voisi lisätä asian vaikka seuraavasti:

”Järjestämisvastuussa olevan kunnan tai kuntayhtymän on varauduttava palvelujen tuottamiseen riittävän suunnitelmin ja etukäteen tapahtuvin valmisteluin myös valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa”

Terttu Savolainen
Ylijohtaja

Tapio Saavalainen
Neuvotteleva virkamies